

RIIGIHANGETE REFORM

TEABELEHT nr 11: UUED EESKIRJAD KOMMUNAALTEENUSTE SEKTORI JAOKS

Nagu ennegi on kommunaalteenuste sektori jaoks kehtestatud eraldi paindlikumad eeskirjad: neid kohaldatakse mitte üksnes tavapärase avaliku sektori hankijate (riik, kohalikud omavalitsused, piirkonnad jne), vaid ka avalik-õiguslike äriühingute ja eraettevõtete suhtes.

- **Asjaomased sektorid**

Need on **vee-, energeetika, transpordi- ning postiteenuste** sektorid.

Seejuures jäetakse edaspidi välja valdkonnad, mis on seotud **nafta- ja maagaasivarude kasutamisega** ning teatavate **postiteenustega seotud teenustega** (finants-, logistika-, elektroonika- ja filateeliateenused).

- Kommunaalteenuste sektori suhtes kohaldatavate eeskirjade **läbivaatamine kajastab üldjoontes riigihangete eeskirjade muutmist**, kuid muudatusi on **kohandatud** nii, et võimaldada kasutada paindlikumaid meetodeid, mis on omased kaubandus- või tööstusettevõtetele. Eeskätt on tegemist järgmiste muudatustega:

- huvide konflikti olukorraga seotud sätteid kohaldatakse üksnes avaliku sektori hankijate suhtes ja mitte avalik-õiguslike äriühingute või eraettevõtete suhtes (vt TEABELEHT nr 10);
- ostjatel on täielik vabadus valida võimaluste vahel, kas sõlmida mitu lepingut väiksemate ettevõtetega või üks leping suure ettevõttega (direktiivis ei anta eelistust ühele või teisele võimalusele) (vt TEABELEHT nr 2);
- kohustust välistada teatud ettevõtjaid teatud juhtudel kohaldatakse üksnes avaliku sektori hankijate suhtes (vt TEABELEHT nr 7, 8 ja 10);
- võttes arvesse kõrgemaid piirmäärasid, mida kommunaalteenuste sektoris kohaldatakse, on lihtsustatud korralduse kasutamise piirmääraks sotsiaalvaldkonna, kultuuri, tervishoiu ja teatud muude valdkondade teenuste puhul 1 000 000 eurot (vt TEABELEHT nr 6 ja 8).

Võrreldes praegu kommunaalteenuste sektori jaoks kehtivate eeskirjadega (direktiiv 2004/17/EÜ), **ei ole sisuliselt muudetud** järgmisi sätteid:

- läbirääkimistega hankemenetluse eeskirjad;
 - avalik-õigusliku äriühingu ja sidusettevõtte mõisted;
 - kolmandatest riikidest pärinevaid pakkumusi hõlmavad eeskirjad.
- Eeskirju kohaldatakse nende sektorite ettevõtjatelt **ostetavate asjade, teenuste ja ehitustööde** suhtes, kui need hanked on teostatud **lepingujärgse teenuse osutamiseks**; nii kuuluvad direktiivi kohaldamisalasse näiteks:

- lepingud elektriijaama taristu hooldamiseks või selle ehitamiseks, mille sõlmib elektrienergia tarnija (asjaomane ettevõtja);
- veevarustusvõrgu hooldusega tegelevatele töötajatele hangitavad sõidukid
- busside või transpordi korraldaja kontorites kasutatavate arvutite hanked.

Selleks et määrata kindlaks, milliseid eeskirju kasutatakse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate valdkondade teenuseosutajate muude teenuste osutamiseks korraldatavate hangete suhtes, tuleb igal konkreetsel juhul teha vastav analüüs, sest eri olukordade puhul võivad valikud olla erinevad. Seejuures näiteks:

- ministeeriumi korraldatud hanke puhul oma töötajatele osutatava bussitranspordi jaoks tuleb kohaldada tavapäraseid riigihangete eeskirju;
 - raudteekompanii elektrienergia ostuks korraldatava hanke puhul lähtutakse kommunaalteenuste sektorit käsitlevas direktiivis sätestatud eeskirjadest, samas kui
 - lennujaama haldamiseks antava kontsessiooni puhul tuleb aluseks võtta uue kontsessioonide direktiivi sätteid.
- Täpsustatud on **eksklusiivsete ja eriõiguste** mõistet:
 - erinevalt riigihangete direktiivist kohaldatakse kommunaalteenuste sektori direktiivi ka avalik-õiguslike äriühingute hangete suhtes (millele avaliku sektori hankijad avaldavad märkimisväärset mõju) ning hangete suhtes, mis on seotud **eraettevõtetega**, kellel on **eksklusiivsed või eriõigused** kõnealustes sektorites tegutsemiseks;
 - samas, kui eksklusiivsed või eriõigused on antud **läbipaistva menetluse** abil (**konkurentsipõhiselt või taotluse korral väljastatava tegevusloa alusel**) ja **põhinevad objektiivsetel kriteeriumidel**, ei pea asjaomane eraettevõtte hankelepingu sõlmimisel kohaldama Euroopa eeskirju;
 - ühenduse õigusaktid ja menetlused, mis vastavad läbipaistvuse ja objektiivsuse kriteeriumidele, on **eraldi loetletud**.
 - **Erandite tegemise menetlus**
 - Praegu kehtivate eeskirjade kohaselt (direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 kohane menetlus) võib liikmesriik esitada komisjonile taotluse teatud sektori väljajätmiseks direktiivi kohaldamisalast. Sel juhul peab **juurdepääs sellele sektorile** olema täiesti vaba ning kõnealune sektor peab olema otsesele **konkurentsile avatud**. Need **kaks tingimust on uues direktiivis säilitatud**.
 - Uutes eeskirjades on erandite tegemise menetluse sätteid **tõhustatud**, eeskätt selles osas, mis hõlmab kehtestatavaid tähtaegu.
 - **Raamlepingud:**

- Tegemist on üldiste lepingutega, mis reguleerivad rohkem või vähem üksikasjalikult tervet tellimuste rühma või üksikuid teenuseid.
- Uutes eeskirjades on muudetud selliste lepingute sõlmimise menetlused **läbipaistvamaks**. Seejuures:
 - raamlepingu **maksimaalseks tähtjaks** on üldjuhul 8 aastat;
 - raamlepingu alusel sõlmitava hankelepingu hindamise kriteeriumid peavad olema **objektiivsed** ja **läbipaistvad**.